

עבודה זרה יב

שווערד

1. רש"י מסכת עבודה זרה דף יא עמוד ב

בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום - שאין דרך יוצאה מאותה העיר לילך לעיר אחרת ודרך הכבושה מכאן לאותה העיר מיוחדת לאותה העיר לבדה אסור לילך שם מפני חשד שנראה כמהלך לעובדה

2. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת עבודה זרה פרק א

[ד] אומרו מהו לילך לשם - שיעשנה דרך ללכת ממנה לזולתה, לפי שאין מותר בשום פנים להיכנס לעיר שיש בה עבודה זרה, וכל שכן לדור בה, וכל שכן לסחור בה

3. רמב"ם יד החזקה הלכות עבודת כוכבים פרק ט

(י) ההולך ממקום למקום אסור לו לעבור בעיר שיש בה עבודת כוכבים במה דברים אמורים בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אבל אם יש שם דרך אחרת ונקרה והלך בזו מותר. [השגת הראב"ד - אבל אם יש שם דרך אחרת ונקרה והלך בזו מותר א"א אין דבריו מיושבים כלל שאם הולכים משם למקום אחר מותר לעבור מתוכה למקום אחר לכתחילה שאין כאן חשד]:

4. רא"ש מסכת עבודה זרה פרק א

תנו רבנן עיר שיש בה עבודת כוכבים אסור ליכנס לתוכה ולא מתוכה לעיר אחרת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור אין הדרך מיוחדת לאותו מקום מותר. ירושלמי מהו לילך שם אם היה אכסנאי אסור בן עיר מותר שיירא מותר שכן דרך שיירא לילך בכל מקום. יש שכתב אם יהודים דרים בעיר מותר דתלינו דלדבר עם היהודי הולך שם ומתוך הירושלמי אינו משמע כן דלא שרי אלא לבן עיר שהיה חוץ לעיר והולך לביתו והר"ר יונה ז"ל כתב לא אסור לילך אלא ביריד של עבודת כוכבים לפי שהעובדי כוכבים מתקבצים מכמה מקומות והולכין שם ולפיכך אסור שלא יהא נראה כאחד מהם הולך בסחורה לכבוד עבודת כוכבים אבל לעיר שעושין שם יום אידם ואין הולכים שם משאר מקומות לא מצינו שאסרו לילך שם דלא ליחשדוהו לעובד עבודת כוכבים ותניא בתוספתא יריד שבאותו הדרך אין הולכין אותו הדרך ומדתני לה גבי יריד ולא תני לה גבי איד אלמא אינו אסור אלא ביריד:

5. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף יא עמוד ב

גמרא עטלוזא של עזה מהו אמר ליה הלכת לצור מימך וראית ישראל ונכרי ששפתו שתי קדרות בכירה אחת ולא חשו להם חכמים. פי' לא חשו כלום ואפי' לאסור להם לכתחילה שלא לעשות כן מכאן ולהבא, והיינו דנקט לא חשו ולא קאמר ולא אסרו להם חכמים, והיינו דאמרינן שכשם שלא חשו שם אע"פ שקרובות הקדרות מאד ואפי' לכתחילה, כך אין לנו לחוש בכאן אע"פ שקרובות מאד בני חוצה לה לבני תוכה (לה).

6. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

דלמא מהדר ישראל אפיה - וא"ת מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריא ביוצא ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמא יוצא ונכנס היינו היכא דנתפס כגנב אם מצאו ישראל ותבע ליה לדינא אבל הכא יכול לתחוב הכף של נבלה בקדירה ויאמר להגיס את תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא מרתת מיניה ולרבא איכא למימר דשרי יוצא ונכנס אפי' באכסנאי ומשום הכי לא מייתי ראייה מבשר נבלה לדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת דלמא חזי ליה ותבע ליה בדינא.

7. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

ושדי עובד כוכבים נבילה בקדיר - פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אבל בחנם כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק וראיה מדלקמן בפרק שני (דף לד:): גבי ההיא ארבא דמורייסא דלא חייש לתערובת חמרא כיון דקיסתא דמורייסא בלומא פי' בזוזא וקיסתא דחמרא בארבעה לומי פירוש בארבע זוזי ומהאי טעמא שבקינן בכל יום קדירות שלנו לשפחותינו עובדות כוכבים ולא חיישינן דלמא הטילה איסור בתוכו.

8. רא"ש מסכת עבודה זרה פרק א

גמ' היכי דמי חוצה לה אמר ריש לקיש משום ר' חנינא כגון עטלוזא של עזה. איכא דאמרי בעא מיניה ריש לקיש מר' חנינא עטלוזא של עזה מהו א"ל לא הלכת לצור מימך וראית ישראל ועובד כוכבים [דף יב ע"א] ששפתו שתי קדירות על גבי כירה אחת ולא חשו להו חכמים מאי לא חשו להו חכמים אמר אביי לא חשו להו חכמים משום בשר נבלה ולא אמרינן דלמא

*מיהדר אפיה ישראל ושדי עובד כוכבים נבילה בקדירה ה"נ לא חשו להו חכמים משום דמי עבודת כוכבים ביד עובדי כוכבים **הא דקאמר ושדי עובד כוכבים נבילה בקדירה (הא) זהוה לן למיחש אי מהדר אפיה היינו דוקא להחליף רע בטוב אבל בלא הנאת העובד כוכבים רק להכשיל ישראל להאכילו דבר איסור לא חיישינן כדאמר לקמן בפרק שני (דף לד א) קיסתא דמוריסא בלומא וקיסתא דחמרא בארבע לומי שרי ולא חיישינן שמא עירב בוק מעט יין להכשילו ועל זה סומכין להניח הקדירות אצל השפחות כשהולכים לבית הכנסת ועוד זהו כיוצא ונכנס ולירא שמים נכון להחמיר כי כמה פעמים אירע קלקול בדבר ועוד כדי להשביח חלקה נותנת חלב בקדירה רבא אמר לא חשו להו חכמים משום בשולי עובדי כוכבים דכותיה הכא לא חשו להם חכמים משום יום אידן:

9. חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

והא דקאמ' דילמא מהדר ישראל אפיה לאו למימרא דאי מהדר ישראל אפיה חיישינן, אלא ה"ק לא אמרינן אי מהדר ישראל אפיה שדי גוי נבלה אלא אע"ג דמהדר ישראל אפיה לא מחזקינן איסורא, ורבא אמר לא חשו להם משום בשולי גויים שמא יסלק הגוי את הקדרה מעל האש בעוד שישיראל יוצא ונכנס ויתקן האש ויחזירנה ולא חיישינן לכך, אע"ג דלא מירתת לכך משום דאינו יודע שתאסר קדרתו של ישראל בכך ועוד שפעמים שעשה כך דרך מקרה ושגגה מפני שהוא צריך לכך בשביל קדרתו ואפי' הכי לא מחזקינן איסורא בדרבנן

10. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

דכוותה ה"נ לא חשו חכמים לדמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים - פירש הקונטרס דנימא דמים הללו שהוא לוקח מהן בשר זו של בני תוכה הן וכבר היו נקרבים לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא דכתיב לא ידבק בידך מאומה משמע דלאביי נמי אם הוה ידעינן בודאי שהם של עבודת כוכבים אסורין ושאיני הכא משום דלא חשו ולרבא אפי' למיחש חיישינן ואסור וקשיא דלקמן בפ"ב (דף סד. ושם ד"ה מסתברא) קאמר הדר יתבי וקמיבעיא להו דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב נחמן דמותרין ומייתי ראייה ממתניתין עובד כוכבים שהיה נושה בו ישראל מנה ומכר עבודת כוכבים והביא לו המעות מותרים ושמא משום הך קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים שנקרבים היו לעבודת כוכבים ולא דמי לההיא דפ"ב דר"ל חליפי עבודת כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינם אסורים אלא כשהחליפם ישראל אבל כשהחליפם עובד כוכבים מותרין מיהו קשיא דאפי' הוה נקרבין לעבודת כוכבים אינם אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרינן לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נא.) זרק מקל לפניה חייב משום דדרכה בכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש פירושים אחרים שהג"ר רש"י דאביי לא ס"ל הך מתני' דלקמן פרק בתרא (דף סד.) ודוחק הוא לומר דאביי ורבא ורבה בר עולא לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"ב אההיא דפרק אין מעמידין (לקמן דף לג.) גבי והולכין לתרפות ת"ר ישראל ההולך ליריד של עובדי כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד בין בהליכה בין בחזרה מעותיו מותרין דאמרינן אימור חמרא זבין גלימא זבין משמע הא עבודת כוכבים זבין אסור אלמא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי' ר"ת דההיא דפ"ב (לקמן סד.) דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דאמר דעבודת כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרם כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה ישראל אבל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אבל הכא ובפרק אין מעמידין (לקמן דף לג.) מיירי שהעובד כוכבים מקצה הדמים לצורך עבודת כוכבים אחרת ולכך אסורין הדמים וא"ת דאביי קאמר הכא דלא חשו לבני חוצה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לבני תוכה אסור משום דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעמידין (שם) דפסקינן באימר חמרא זבין גלימא זבין וה"נ נאמר הכי ויהא מותר אף לידועים שהם בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ביריד שהוא קבוע לקנות תשמישי עבודת כוכבים וצרכיה הלכך לבני תוכה אסור דאיכא למיחש לדמי דעבודת כוכבים אבל התם מיירי ביריד שאינו קבוע לכך ולפיכך יש לתלות באימר גלימא זבין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכך חיישינן ואפילו בחוצה לה אבל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידם איבעיא ליה.

11. חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

ועוד דמה שפירש בדרבא לא חשו משום בשולי גויים דילמא סמיך ישראל על גוי לבשולה אינו נכון דמכיון ששפת ישראל את קדרתו בכירה על גבי האור, שוב אין מקום לחוש לבשולי גויים ואפילו הגוי מגיסה ומבשלה וכדאמרינן בפרק אין מעמידין (ל"ח א') שופתת אשה על גבי כירה ובא[ת] גויה ומגיסה בה עד שתבא מן המרחץ או מן השוק ואינה חוששת.

12. חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

ואיכא למידק היכי טעי רבא בהא דהא מילתא פסיקתא היא לקמן (ל"ח א') דאם הניח ישראל קדרתו על גבי האור שיבא הנכרי ומגיס בו או הותה בגחלים, לכך פר"י ז"ל דרבא היה אומר כי היה לנו לחוש שמא יסלק הנכרי קדרתו של ישראל מעל גבי האור להניחה בקרקע קודם גמר בשוליה כדי לתקנה, או שלא תתקלקל באור, ואח"כ יחזירנה למקומה דהשתא איכא משום בשולי גויים, ואפי' הכי לא חשו

13. שפתי כהן על יורה דעה - סימן קיח

(לז) ואינו יוצא ונכנס. משמע דעת הרב דביוצא ונכנס אין צריך להחמיר ולכאורה בהרא"ש וטור לא משמע כן שאחר שכתבו דין דשתי קדרות שכתב המחבר בסעיף י"א כתבו ועל זה סומכין להניח הקדרות אצל השפחות כשהולכין לב"ה דהוי כיוצא ונכנס ונכון לירא שמים להחמיר כי כמה פעמים אירע קלקול בדבר ועוד כדי להשביח חלקה נותנת חלב בקדרה עכ"ל (ועיין בהרא"ש עצמו) משמע דאף ביוצא ונכנס יש להחמיר ומה שלמד הרב מתשובת הרא"ש שכתב ואם ישראל יוצא ונכנס שרי דעתו בתשובה דלענין דינא שרי והיינו שכתב שם וכדאמרינן בפ"ק דעבודת כוכבים לא הלכת לצור מימך וראית עובד כוכבים וישראל ששפתו שתי קדרות כו' ובפסקיו פ"ק דעבודת כוכבים כ' אהך דהלכת לצור דהיינו מדינא אבל נכון להחמיר ע"ש אבל המחבר שכתב יש להחמיר כו' וכמו שכ' הרא"ש בפסקיו ונכון לירא שמים להחמיר כו' אפילו ביוצא ונכנס קאמר ויש לומר דמשמע ליה להרב מדלא השיב הרא"ש להשואל שם דיש להחמיר לכתחלה אפילו ביוצא ונכנס ש"מ דביוצא ונכנס אפילו חומרא אין כאן ומה שכתב ונכון לירא שמים כו' אכשהולכין לב"ה קאי משום דל"ד ליוצא ונכנס כיון ששוהין בב"ה זמן מה והשפחות יודעות שזרען לשהות אבל ביוצא ונכנס ממש א"צ להחמיר (וע' בסימן קי"ג ס"ד) ואין להקשות ממה שכתב הרב בסעיף הקודם דלכתחלה יש לזוהר אף בשתי קדרות ופשיטא דבישראל ועובד כוכבים ששפתו לא גרע מיוצא ונכנס דהתם הטעם משום ניצוצות שיתזו מזו לזו וכמו שכ' בס"ק שלפני זה:

14. שו"ע יורה דעה - סימן קמט

(א) עיר שעושים בה יריד ביום חגם והעובדי כוכבים מתקבצים מכמה מקומות. והולכים שם לכבוד עבודת כוכבים, מותר לילך חוצה לה ואסור ליכנס בתוכה. היתה חוצה לה, מותר ליכנס בתוכה. ההולך ממקום למקום, אסור לעבור בה אם הדרך מיוחדת לה, (דהיינו שאין עוברין מאותה עיר לעיר אחרת):

15. שפתי כהן על יורה דעה - סימן קמט

(א) ואסור ליכנס בתוכה כו'. כתב הרמב"ם בפ"ה המשנה ולפיכך יודע לך שכל עיר של אומה עובדת כוכבים שיהיה להם בית תפלה שהוא בית עבודת כוכבים בלי ספק אותה העיר אסור לעבור בה בכוונה וכ"ש לדור בה (עיין לקמן ס"ק ד') אבל בעת שאנחנו תחת ידיהם בעונותינו ושוכנים בארצם אנוסים ונתקיים בנו מה שנאמר ועבדתם שם אלהים אחרים מעשה ידי אדם עץ ואבן ואם העיר דינא כן ק"ו בית עבודת כוכבים עצמה שהוא אסור לנו כמעט לראותו וכ"ש ליכנס בו ע"כ:

16. שו"ע יורה דעה - סימן קיח

(יב) יש להחמיר שלא להניח הקדרות אצל השפחות כשאין ישראל בבית; הגה - ואינו יוצא ונכנס (תשובת הרא"ש כלל י"ט). ואם אירע קלקול שנתנה דבר איסור בקדירה, אין להאכילה אותה מאכל, שלא ירגילה בכך (בית יוסף בשם שבולי לקט):

17. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו' - פי' רב נסים גאון דאין הלכה כרב מדתנן פרק שני דחולין (דף מא. וע"ש בתוס') ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה המינים ועוד תנן בשבת (דף קמו:) שוטהן בחמה אבל לא כנגד העם אלמא לא אסרו בחצר אע"ג דבשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפי מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מצאתי נראה לר"י דהלכתא כרב כדפרישית בשבת פ' במה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר).

18. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד א

והא אמר רב כל מקום שאסרו חכמים כו'. לאו משום דהלכתא כותיה פרכינן מיניה אלא דבעינן למידע אי פליגא עליה דרב, ודכוותה בתלמודא, ובירושלמי (כלאים פ"ט ה"א) אמרו כולהו תנויי פליגי עליה דרב ולית לון קיום.

19. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף יא עמוד ב

מתני' עיר שיש בה ע"ז חוצה לה מותר כו' מהו לילך לשם כו'. פירוש לפקה בעסקין, בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום. פרש"י ז"ל שאין הדרך הזה יוצא עד לשם לשום מקום אחר ולא מאותה העיר ואילך, אסור. פרש"י ז"ל משום חשדה דחשדי ליה דאזיל למיפלח לע"ז, וטעם נכון הוא דהא בגמרא אמרינן דחיישינן לחשדה ואפי' במקום סכנה כגון דצחי מיא דאי לא שתי מאית והיא בכלל אבזרי ע"ז שיהרג ואל יעבור, ולפי זה אסור ליכנס לבית ע"ז במקום שאין רגילין הגוים ליכנס לשם אלא לצורך ע"ז בלבד, אבל אם יש שם חצר לדון או שזרען ליכנס שם לעשות צרכיהם או לעבור שם דרך קפנדריא מותר, ואפי' במקום הפסד ממון בלבד, דהוה ליה כהא דתנן שאם אין הדרך מיוחדת לאותו מקום מותר, וכל כיוצא בזה מותר לעשותה קפנדריא דקלון הוא, וכן אמרו בירושלמי מהו למעבד קומי צלמניא אבוריא אמר ליה עבור קומי וסמי עינוי.

20. שו"ע יורה דעה - סימן קנ

(א) מצוה להתרחק מדרך עבודת כוכבים ד' אמות:

(ב) ישב לו קוץ ברגלו בפני עבודת כוכבים, או נתפזרו לו מעות לפניה, לא ישוח להסיר הקוץ וליטול המעות, מפני שנראה כמשתחוה לה, אלא ישב או יפנה אחוריו או צדו לצד עבודת כוכבים, ואחר כך יטול:

(ג) פרצופות המקלחות מים בפני עבודת כוכבים, לא יניח פיו על פיהם וישתה, מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים: הגה -

י"א דכל שאינו אסור אלא מפני מראית העין, כגון בדין זה, אם יש סכנה בדבר כגון אם ימות אם לא ישתה, מותר לשתות ואין בזה משום יהרג ואל יעבור. (ר"ן פ"ק דעב"ז). שרים או כהנים שיש להם צורת עבודת כוכבים בבגדיהם, או שנושאים צורת חמה לפניהם כדרך הגמונים, אסור להשתחוה להם או להסיר הכובע לפניהם, רק בדרך שאינו נראה, כמו שנתפזרו מעותיו; או שיקום לפניהם קודם בואם. וכן יסיר הכובע וישתחוה קודם בואם (ת"ה סימן קצ"ו). ויש מקילין בדבר הואיל וידוע שגם העובדים עבודת כוכבים אינם מסירים הכובע או משתחווים לעבודת כוכבים, רק להשר (שם בשם ר"י מאפנו"ם ומהרי"ו). וטוב להחמיר כסברא הראשונה:

21. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

פרצופות ל"ל - דאע"ג דמנשק לעבודת כוכבים אינו חמור כמשתחוה מ"מ כיון דאיכא נמי איסורא דאורייתא במנשק שמעינן לה מהא דלעיל דאסור.

22. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

הבולע נימא מותר להחם לו חמין - ואע"ג דבבכורות פ' אלו מומין (דף מד): משמע שגם אחר ששתה העלוקה הוא יכול לחיות הרבה מ"מ מחללין עליו את השבת כיון שיש בה סכנה מידי דהוה אמכה שעל גב היד וגב הרגל (לקמן דף כח). דחשבינן כמכה של חלל לחלל את השבת אף על גב שפעמים מתרפא מאליו בערוך גרס ערקא פי' תולעת קטנה ומצויה במי' וכשנפלת על הבשר נתלית בו ומוצצת הדם וכל זמן שמוצצת היא נתמלאת מן הליחה שמוצצת ומתנפחת עד שיהא כמו חבית קטנה וכשאדם בולע בתוך המים מוצצת ליחה שבמעיו ומתגדלת במעיו ונמצא כריסו צבה וס"א עלקא כרום זלות (תהלים יב) מתרגמינן כעלקא דמוצצת דמהון דבני אינשי.

23. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

לא ישתה אדם - פרש"י דל"ג מן הנהרות ולא מן האגמים דה"ה מן הכלים ופי' כן לספרים דגרסי אחרי כן נקרקיש אנכתמא ור"י פירש דבערבי פסחים (פסחים קיב). גרסינן בהך דשברירי מן הנהרות ומן האגמים בלילה ול"ג נקרקיש אנכתמא ולא גרסינן נמי אי איכא איניש אחרינא בהדיה לימא ליה פלניא וכו' אבל יש שם ברייתא אחרת לעיל מהך דגרסי בלילי רביעית ובלילי שבתות וגריס נקרקיש אנכתמא.

24. חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

מתניתין עיר שיש בה ע"ז. פירוש שעובדין אותה באותו היום כדפרש"י ז"ל, והיו בה חניות מעוטרות ושאינן מעוטרות. [פי' שהמעוטרות] נותנין מכס לע"ז הקונה מהן, זה היה מעשה בבית שאן ואמרו המעוטרות אסורות דמהני לע"ז ושאינן מעוטרות מותרות. פירוש וסיפא פשיטא דמותרות אלא דאידי דקתני מעוטרות אסורות תנא נמי דשאינן מעוטרות מותרות, אי נמי אשמועינן דלא גזרינן הני אטו הני, אי נמי שלא הותרו שאינן מעוטרות אלא כשיש שם מעוטרות, ואי לא אף שאינן מעוטרות אסורות, דכיון דיריד ע"ז הוא מסתמא יהבי מיכסא, והכי משמע בברייתא בגמרא דאין הולכין ליריד של גוים, וכי תימא נהי דלא יהיב מיכסא בשאינן מעוטרות אמאי מותרות כיון דיום אידם הוא ואית בה ע"ז מי גרע מיום אידם של גוים שאסור לשאת ולתת עמהם, ואיכא למימר כיון שאותן חנויות שאינן מעוטרות אתו הכא מעלמא ולא עבדי איד בהדיהו, ובגמרא אפרש בזה טעם אחר.

25. תוספות מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

עיר שיש בה עבודת כוכבים - פ"ה רגילות הוא להיות להן שוק ויריד ביום אידם ושאינן מעוטרות היינו טעמא דמותרות משום דלא מטיא מינייהו הנאה לעבודת כוכבים ואי משום נושא ונותן ביום אידם ה"מ ליבונא אי משום תקרובת אי משום דדרך לוקח להיות שמח ואזיל ומודי אבל למזבן מינייהו שרי דסתם מוכר עצב הוא הכא משמע שחזר בו רש"י ממה שהיה מפרש לעיל (דף ב.) דלשאת ולתת היינו מקח וממכר ומיהו קשיא אי ביום אידו מיירי שיהיה השוק ביום איד היאך לוקחין מהם הא אמרינן לעיל (דף ו:): דאין לוקחין מהם דבר שאינו מתקיים ואילו בגמרא דהכא (דף יג:): אמרינן דרב ירמיה זבן חד פיתא ועלה דההוא עובדא אמרינן בירושלמי א"ל חד לחבריה ואת לא לקחת גלוסקין מימך לכך פירש רבינו מאיר דהכא מיירי ביריד שעשוי להניח בו מכס ושלא ביום אידם מיירי ולכך בשאינן מעוטרות אין כאן איסור.

26. חידושי הרישב"א מסכת עבודה זרה דף יב עמוד ב

גמרא אמר רשב"ל לא שנו אלא מעוטרות בורד והדס. פירוש דהוי נוי ע"ז או משמשין שלה ואסורין בהנאה דקא מתהני מריחא. פירוש ואע"ג דריחא לאו מילתא היא אפילו באיסורי הנאה ואפי' בין נסך כדאמרינן לקמן (ס"ו ב') גבי בת תיהא, הני מילי במידי דלא עביד לריחא אבל בהני דלריחא עבידי ריחא דידהו כאכילה דאידיך ואסור, וכדאמרינן התם (פסחים כ"ה ב') בהנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו דהיכא דקא מיכוין ואיתהני מינה אסור משום ריחא דקטורת תועבה משום דההיא לריחא עביד, וכי תימא והא הכא לא מיכוין לריח ולא מתהני מינה וקיימא לן התם דאפי' אפשר ולא קא מיכוין שרי, איכא למימר דהתם היא דרך העברה ושרינן ליה אפי' לכתחילה, אבל הכא דנסיב ויתיב התם חיישינן מתוך (עברתו) [עכבתו] שם דמיכוין ומתהני ולכך לא שרינן ליה לכתחילה, מכל מקום הדס של ערלה מותר להריח [בן] שאין ערלה נוהגת בו, אבל אתרוג של ערלה אסור דהא נמי לריחא עביד וקא מתהני מפירא.

27. שערם מצויינים בהלכה

דף יב. ישראל ועובד כוכבים ששפתו שתי קדירות ע"ג כירה אחת ולא חשו להם חכמים כו'. (כתב המאירי, דכל זה לא נאמר אלא בדיעבד, אבל לכתחילה ראוי להרחיק קדרתו משל גוי, ויש גורסין בסוגיא זו "ישראל וגוי ששפתו" שהוא לשון דיעבד, ומ"מ אנו גורסין "ישראל וגוי ששופתיך", שמן הדין אף לכתחילה מותר, אלא שראוי ליזהר כל שלא במקום הדחק כו' עי"ש. וכ"כ הרמ"א (יו"ד סי' קיח ס"א) דלכתחילה יש ליזהר אפי' בב' קדירות. ומפרש הש"ך דהיינו כשפיהן מגולה ומשום ניצוצות, אבל כשמכוסין א"צ ליזהר בשתי קדירות. וע"ע בשו"ע (יו"ד סי' צה ס"ו) לענין בשר בחלב, דמותר ליתן בתוך תיבה כד של בשר אצל חלב. וברמ"א כתב שיש מחמירין לכתחילה, וטוב ליזהר לכתחילה במקום שאינו צריך. ועי"ש בש"ך דהיינו דוקא במגולים. וע"ע ברמ"א (יו"ד סי' צב ס"ח) דמבואר דבבשר בחלב מותר בשתי קדירות הנוגעות זו בזו. ועי"ש בכנפי יונה ובתורת יקותיאל (סי' קה סק"ח) שיש מחמירין בזה.